

การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา
Development of a Supervision Model to Enhance Competencies in Creating
Learning Management Innovation Based on the Concepts of the Professional
Learning Community for the Secondary School Teachers

ธนา ฐศวีวรรณ
Thana Thusriwan

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
The Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen
E-mail: tana@esdc.go.th

Received: May 12, 2022; Revised: June 30, 2022; Accepted: June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา 2) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา ตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตน่านาบุญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 6 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง และนักเรียนของครูผู้รับการนิเทศ จำนวน 180 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมิน แบบบันทึก Journal Writing สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 หลักการของรูปแบบ 1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 1.3 กระบวนการนิเทศ 1.4 เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินรูปแบบการนิเทศโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลของการใช้รูปแบบการนิเทศ พบว่า

2.1 หลังการใช้รูปแบบการนิเทศ ครูมีสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกคน

2.2 แบบประเมินเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินเครื่องมือสมรรถนะการคิดขั้นสูงของครูผู้รับการนิเทศอยู่ในระดับดี

2.3 นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง หลังการใช้รูปแบบการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกคน

2.4 ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ สมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop a supervision model to enhance competencies in creating learning management innovation based on the concepts of the professional learning community for the secondary school teachers and 2) to study the results of the use of the supervision model to enhance the competencies in creating learning management innovation based on the concepts of the professional learning community for the secondary school teachers. The samples were 6 teachers in Cluster Campus School in Nam Na Boon under the Secondary Education Office Service Area, Ubon Ratchathani and Amnat Charoen, selected by purposive sampling and 180 students, randomized by cluster sampling, studying with the supervised teachers. The research instruments were a questionnaire, an interview form, an observation form, an evaluation form, and journal writing records. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The research findings were as follows.

1. The supervision model to enhance the competencies in creating learning management innovation based on the concepts of the professional learning community for the secondary school teachers consisted of four components: 1.1 the principles of the model, 1.2 the objectives of the model, 1.3 the supervision processes, and 1.4 the conditions for success. The findings of the supervision model evaluation done by the experts showed that the supervision model was appropriate in the overall at the highest level.

2. The findings of the use of the supervision model were as follows.

2.1 After using the supervision model, all of the teachers had the competencies in creating learning management innovation higher than that before using it.

2.2 The evaluation forms for evaluating the instruments for the leaning achievement and the higher order thinking competencies for the supervised teachers were at a good level.

2.3 The students had the mean score of the leaning achievement after using the supervision model higher than that before using the supervision model to enhance the competencies in creating learning management innovation with the statistical significance at the level of .05. All of the students also had the mean score of the higher order thinking competencies after using the supervision model higher than that before using the supervision model to enhance the competencies in creating learning management innovation.

2.4 The satisfaction of the supervised teachers towards the supervision model to enhance the competencies in creating learning management innovation was at the highest level.

keywords: a Supervision Model, Competency in Creating Learning Management innovation, Lesson Study, Higher Order Thinking Competencies

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่เน้นนวัตกรรม มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สำคัญในด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคตโดยเฉพาะการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพสามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทและเศรษฐกิจของสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายของผู้เรียนในยุค Digital Disruption การเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้จากการรับความรู้จากครูเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ สร้างความรู้จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนกระบวนการคิดใหม่ และเป้าหมายแบบใหม่เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพแบบใหม่ การศึกษาที่เน้นเฉพาะเนื้อหาและการเรียนแบบแยกส่วนจึงควรได้รับการทบทวนใหม่ (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2562)

ปัญหาการจัดการศึกษาของไทยคือ ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบท่องจำและฝึกฝนทักษะสำเร็จรูปไปเพื่อใช้สอบแบบเก่า (วิทยากร เชียงกูล, 2559) ยังคงยึดติดกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่ครูใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลางในการสอน ขาดสมรรถนะการสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบปกติได้ ต้องใช้การสอนที่หลากหลายรูปแบบโดยการนำสื่อและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะแบบออนไลน์ ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและพัฒนาสมรรถนะของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ การส่งเสริมและพัฒนาครูที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยเหตุนี้การพัฒนานวัตกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ครูมีความรู้ มีทักษะการจัดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักประดิษฐ์ เป็นนวัตกรรม (สุวิมล ว่องวานิช, อรุณา เจริญสุข และอัจฉรา ประเสริฐสิน, 2554)

การนิเทศเป็นกระบวนการพัฒนาครู ส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการแนะนำ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การนิเทศการชี้แนะแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นความร่วมมือกันของเพื่อนร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน สังเกตการสอนกันและกัน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา การนิเทศแนวใหม่เป็นการใช้เทคนิค วิธีการนิเทศที่หลากหลายและ ผู้นิเทศเป็นผู้ชี้แนะ มีการใช้สื่อวัตกรรมการนิเทศและกระบวนการวิจัยในการนิเทศยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน และการนิเทศแบบผสมผสานเป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยวิธีการเรียนรู้แบบพบหน้าและแบบออนไลน์ ผสมผสานสื่อเทคโนโลยีกับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมกับแบบเผชิญหน้าและระหว่างการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิบัติงานนิเทศ โดยยึดแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ซึ่งเป็นการรวมตัวกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ ผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การสอนในชั้นเรียนเป็นการทบทวนพฤติกรรมการสอนของครูผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศจะเป็นผู้สนับสนุนและสร้างบรรทัดฐาน

ของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Hord, 2003) โดยการศึกษาผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson study) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยให้ครูดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการนิเทศยกระดับคุณภาพการศึกษาครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า ครูมีการนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย และขาดสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะการคิดขั้นสูง และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ที่ส่งผลให้การนิเทศภายนอกไม่สามารถส่งเสริมการนิเทศภายในอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ส่วนการนิเทศภายในของโรงเรียนยังขาดการดำเนินการอย่างเป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่มีรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้สำหรับครู ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ จึงศึกษาและพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ 2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ 2.2 ผลการประเมินเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเครื่องมือวัดสมรรถนะการคิดขั้นสูงของนักเรียน 2.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสมรรถนะการคิดขั้นสูงของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ 2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยยึดกรอบแนวคิดสู่การวิจัย ประกอบด้วย 1. แนวคิดการพัฒนารูปแบบ 2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ประกอบด้วย 2.1 แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2.2 แนวคิดการนิเทศ ได้แก่ การนิเทศการชี้แนะแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศแนวใหม่ และการนิเทศแบบผสมผสาน 3. แนวคิดการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ 4. แนวคิดสมรรถนะการคิดขั้นสูง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และสภาพการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน

การเรียนรู้ทางวิชาชีพ การนิเทศ สมรรถนะการคิดขั้นสูงและสภาพการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา ตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตน้ำนาบุญ จำนวน 263 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตน้ำนาบุญ จำนวน 6 คน วิธีการดำเนินการโดย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การนิเทศและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้
2. การสอบถามความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
3. การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครู โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนี (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบการนิเทศและตรวจสอบเครื่องมือประกอบ เป็นการนำผลการศึกษจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบดำเนินการโดย

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศ
- 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้
- 3) ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศและยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ เป็นขั้นตอนในการนำรูปแบบไปใช้กับตัวอย่าง ดำเนินการโดย

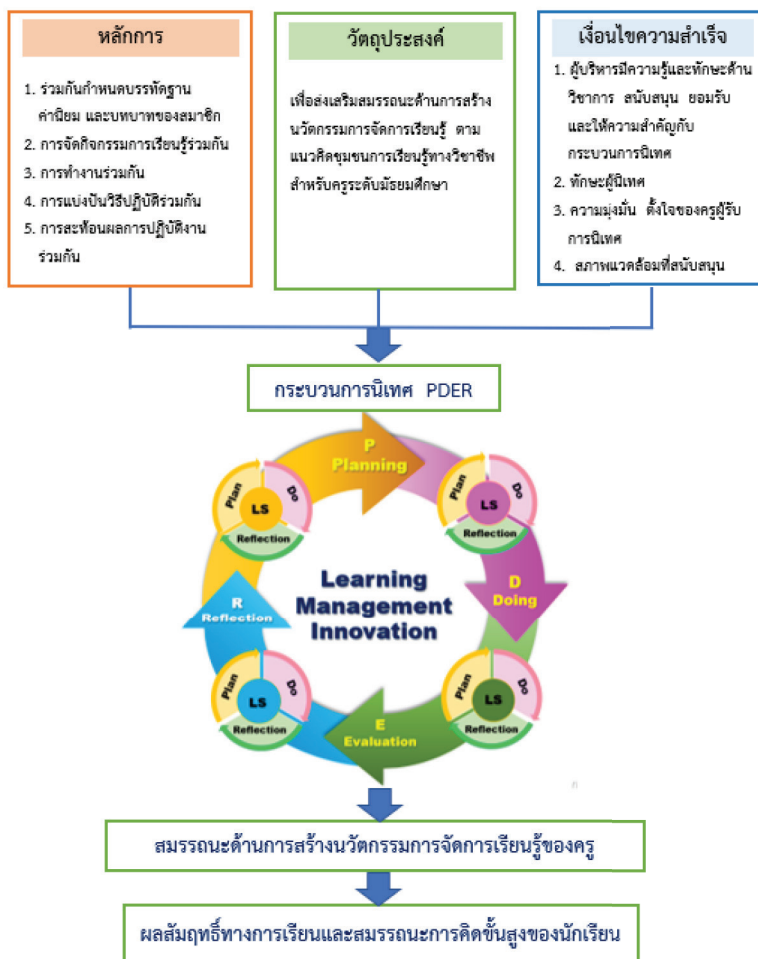
1. ประเมินสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ของครูผู้รับการนิเทศก่อนและหลังการใช้รูปแบบ
2. ประเมินเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเครื่องมือสมรรถนะการคิดขั้นสูงของนักเรียน
3. ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประเมินสมรรถนะการคิดขั้นสูง ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ
4. ประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ

ตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตน้ำนาบุญ จำนวน 6 คนและนักเรียน จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกต แบบประเมิน แบบบันทึก Journal Writing สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า รูปแบบการนิเทศมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 หลักการของรูปแบบ 1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 1.3 กระบวนการนิเทศ PDER มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.3.1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ (Planning) 1.3.2 ขั้นปฏิบัติการนิเทศ (Doing) 1.3.3 ขั้นการประเมินผล (Evaluation) 1.3.4 ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) และ 1.4 เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินรูปแบบการนิเทศ พบว่ารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายด้านทุกด้าน ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.38 ถึง 4.75 อยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด เมื่อรวมทุกรายการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด

รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ของครูผู้รับการนิเทศ ทั้ง 6 คน พบว่า หลังการใช้รูปแบบการนิเทศมีสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทุกคน

2.2 ผลการประเมินเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเครื่องมือสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียน ของครูผู้รับการนิเทศทั้ง 6 คน พบว่า เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียน อยู่ในระดับปฏิบัติดีทุกคน

2.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียนนักเรียน ของครูผู้รับการนิเทศทั้ง 6 คน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ คะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 15.83 สูงกว่าก่อนการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.74 ทุกคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียนของครูผู้รับการนิเทศ พบว่า หลังการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทุกคน

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 คน พบว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา จากการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบจากนักวิชาการนำมาสังเคราะห์กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย สอดคล้องกับ ธนา จตุรวิรรณ (2562) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา โดยรูปแบบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการชี้แนะและปัจจัยความสำเร็จ ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ อธิศ ไชยศิรินทร (2562) ได้ศึกษาวิจัย รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศ มี 5 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสะท้อนผล การปรับปรุงประเมินผล และการสรุปรายงานผล และผลการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมผลเชิงทฤษฎีและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ของครูผู้รับการนิเทศทั้ง 6 คน พบว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทุกคน จากการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้สามารถนำมาใช้กำหนดเชิงนโยบายด้านการบริหารได้โดยเฉพาะงานวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ พลมณี (2562) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอยู่ในคุณภาพระดับดี และงานวิจัย ศิริประภา พุทธิกุล (2557) ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการนิเทศช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการนิเทศสูงขึ้นทุกคน และงานวิจัย วชิรา เครือคำอ้าย (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดหลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศ

2.2 ผลการประเมินเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียน ของครูผู้รับการนิเทศทั้ง 6 คน พบว่าเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียน อยู่ในระดับปฏิบัติดีทุกคน

2.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนของครูผู้รับการนิเทศทั้ง 6 คน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการคิดขั้นสูงนักเรียนของครูผู้รับการนิเทศ พบว่าหลังการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทุกคน เนื่องจากกระบวนการนิเทศ PDER เน้นการมีส่วนร่วม การใช้เทคนิคการสังเกตการสอน การใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การประเมินผลตามสภาพจริงและร่วมกันสะท้อนผลภายหลังการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่ผลการเรียนรู้และสมรรถนะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน สอดคล้องกับ วชิรา เครือคำอ้าย (2552) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคน และนักเรียนมีสมรรถนะการคิดขั้นสูงหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 อยู่ในระดับมาก สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.47 อยู่ในระดับน้อยทุกคน

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 คน พบว่าภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันโดยเฉพาะด้านกระบวนการนิเทศที่นำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการนิเทศส่งผลให้การนิเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ สุวิมล สพฤกษ์ศรี (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ โดยผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน โดยผลการศึกษาความคิดเห็นของครู มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และศิริประภา พงุทธิกุล (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนากระบวนการนิเทศตามแนวการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผลการวิจัย พบว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกระบวนการฯ ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ขึ้นการวางแผนการนิเทศ (Planning การอบรมให้ความรู้ครูผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ควรมีการอบรมเชิงลึก ไม่ใช่แค่เทคนิคหรือวิธีการเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะเกี่ยวกับการวิจัยในการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ และขั้นสะท้อนผล (Reflect) ในการสะท้อนคิดและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ควรนำกลับข้อมูลที่ร่วมกันสะท้อนเชื่อมโยงกับประเด็นในการพัฒนาในขั้นการดำเนินการนิเทศ (Doing) อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาบทเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Event) ภายหลังการเยี่ยมชมชั้นเรียน ของสมาชิก PLC ในระดับเครือข่าย ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมโดยเฉพาะสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมสะท้อนผลแบบออนไลน์ เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับการตั้งสมมุติฐาน (Assumption) ของกิจกรรม PLC ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ว่าทำไมถึงมีสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยการพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้สำหรับครูในระดับอื่น ๆ

2. ควรมีการทำวิจัยการพัฒนาแบบการนิเทศในการส่งเสริมสมรรถนะครูด้านการสร้างนวัตกรรมทางด้าน

หลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยรับการอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและอำนวยความสะดวกจากผู้บริหารโรงเรียน ในสหวิทยาเขตน้ำนาบุญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ รองศาสตราจารย์ ดร.กชกร จิปัตติ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ให้คำแนะนำ ความคิดเห็น ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้งานวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ผู้เชี่ยวชาญ และทุกท่านที่เกี่ยวข้องที่เอื้อเฟื้อข้อมูลและเสียสละเวลา ให้งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. “หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) กับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน,”
วิชาการ. 22, 1 (มกราคม-มีนาคม 2562): 22-30.
- ธนา ฤทธิวรรณ. การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครู
ระดับมัธยมศึกษา. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2562.
- วชิรา เครือคำอ้าย. การพัฒนารูปแบบการนิเทศน์ศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการ
จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2552.
- วิทยากร เชียงกุล. สถานะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทย ให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21
ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์, 2559.
- วีระศักดิ์ พลมณี. การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2562.
- ศิริประภา พงษ์ทิกุล. “การวิจัยและพัฒนากระบวนการนิเทศตามแนวการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย,” การศึกษาและพัฒนา
สังคม. 10, 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557): 245-260.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพฯ:
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2559.
- สุวิมล สพฤกษ์ศรี. “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพโดยผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ศิลปะเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา,”
วิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University. 12, 5 (กันยายน-ตุลาคม 2561): 1218-1232.

สุวิมล ว่องวานิช, อรุณา เจริญสุข และอัจศรา ประเสริฐสิน. “การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา” (ออนไลน์) 2554 (สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2563). จาก <http://backoffice.thaiedresearch.org/uploads/paper/80c59b2605b-538b8ae9c06bd5f4c6d94.pdf>

อติศ ไชยศิรินทร. การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2562.

Hord, S.M. *Professional Learning Communities : Communities of Continuous Inquiry and Improvement*, 2003.